

Valtakunnallinen kylämatkailu kiinnostaa kyliä

Äskettäin päätynyt Kylämatkailun kehittämishanke on osoittautunut mielenkiintoiseksi ja tarpeelliseksi tavaksi kehittää kylämatkailua. Kylissä on selvästi kasvanut innostus matkailun kehittämiseen ja kehittämistyön odotetaan jatkuvan.

Kylämatkailun kehittäminen on edellyttänyt sekä kylän sisäisen verkoston kokoamista, että yhteisen toimintamallin luomista ja lisäksi tavoitteellisen, kylän resurssien sopivan toimintasuunnitelman tekemistä. Kylien mahdollisuudet saada resursseja (henkisiä ja taloudellisia) pitkäjänteiseen kehittämistoimintaan on osoittautunut pulmalliseksi. Tarkoituksena oli, että kylien kehittämisen tueksi syntyisi joka paikallisia tai alueellisia hankkeita. Näitä ei ole kaikilla alueilla syntynyt, vaan kehitystyö jäänyt pääosin kyläkoordinaattorin ja vapaaehtoimijoiden varaan.

Muutamassa pilottikylässä käynnissä olleelle kehittämishankkeelle ei ole saatu jatkoaikaa. Hankkeen aikana on myös selvästi todettu, että osa pilottikylästä ei oikeastaan lainkaan sitoutunut kehittämistyöhön ja laadittuja toimintasuunnitelmia ei ole toteutettu. Pilottikylä kehitystyö on tämän vuoksi hyvinkin erilaisessa vaiheessa. Kylien matkailulliset mahdollisuudet vaihtelevat matkailuyritysten määrän ja laadun osalta.

Kylämatkailun kehittämismallin luomiseksi on pilottikylille luotu yhteiset säännöt ja matkailukylän kriteeristö edelleen jalostettaviksi. Hanke on tuottanut kylien tueksi tuotekehityksen ja matkailijavolyymien seurannan välineitä, joiden käyttöön kylät ovat hyvin eri tavalla tarttuneet.

Kolmen kylämatkailun kehittämissuoden aikana on tunnistettu kylämatkailun suuret mahdollisuudet. Kiinnostus kylämatkailuun on lisääntynyt valtakunnallisesti. Alueellisia hankkeita ja projekteja aiheen tiimoilta on syntynyt eri puolilla Suomea, ja yhteistyötä tehdään kansainvälisestikin.

Kansainvälisessä matkanjärjestäjäworkshopissa (MATKA2011) kävi ilmi suuri kansainvälinen kiinnostus maaseutukylä matkailutarjontaan. Haasteeksi on osoittautunut kysyntään vastaaminen ja konkreettisten myytävien tuotteiden ja jakelukanavien puute sekä liian vähäinen yhteistoiminta alueen muiden toimijoiden kanssa. Matkailumarkkinointiin ei myöskään ole kylissä resursseja.

Arvioinnissa nousi vahvasti esille tuotekehityksen tuen tarve, jota hankkeen jatkolta erityisesti odotetaan. Tuoteistusprosessin läpikäyminen ideoinnista toteutukseen on ensimmäistä kertaa kylämatkailun kehittämistyöhön osallistuvilla haasteellinen ja aikaa vievä prosessi.

Kolmen vuoden hankkeen jälkeen

voidaan todeta, että kehitystyö on vasta alussa ja isot ponnistukset ovat edessä. Kehittämistoiminta on lähtenyt liikkeelle ja sen merkitys on ymmärretty.

Kylien sisäisiä verkostoja on saatu rakennettua, kylän kehitystä on herätetty ajattelemaan ja toimintaympäristöön liittyviä kehittämiskohteita on tunnistettu. Kylämatkailun ja kylien tunnettuus on lisääntynyt; tapahtumia ja tuotteita on saatu aikaan. Kaikkia hankkeen aikana ideoituja/suunniteltuja matkailutuotteita ei ole tuotetettu, eivätkä ne ole siitä syystä ”myyntikunnossa”.

Kolme vuotta on osoittautunut liian lyhyeksi ajaksi. Kylien järjestäytyminen verkostoksi ja aktiivisten henkilöiden löytäminen, kylän matkailuteeman kirkastaminen, kylän matkailutuotteiden kehittäminen, laukriteerien laatiminen, tuotetestaus ja oikeiden jakelukanavien löytäminen vaativat useamman vuoden ajan kehittämistyötä. Useassa pilottikylässä jatkohanke nähdään erittäin tärkeänä kylän kehittämistyön jatkumiselle.

Pääosin kylien kehittämistyö tehdään paikallisesti kylissä, mutta valtakunnallista koordinaatiota tarvitaan kehittämisen moottorina, suunnan näyttäjänä ja kylien verkostona, jossa hyviä käytäntöjä vaihdetaan, yhteistä osaamista lisätään ja voidaan luoda ja sitoutua yhteisiin kiertomatka- ja muihin tuotteisiin.

Maaseutumatkailulle on olemassa selvää kiinnostusta ja kysyntää sekä kotimaassa että erityisesti ulkomailla, Suomen tärkeimmillä markkina-alueilla. Tämä käy ilmi Matkailun edistämiskeskusten tekemistä selvityksistä ja tutkimuksista muun muassa Ranskan, Saksan ja Venäjän markkinoilla. Kiinnostus on käynyt ilmi myös koordinaatiohankkeen yhteydenpidossa ulkomaisiin matkanjärjestäjiin. Kiinnostukseen ja potentiaaliseen kysyntään vastaaminen ja sen muuttaminen kaupaksi edellyttää pitkäjänteistä kylien matkailun kehitystyötä, erityisesti eri asiakasryhmille suunniteltujen ja myös kyliä yhdistävien tuotteiden ja kiertomatkatuotteiden kehittämistä ja yhteistyökumppaneiden löytämistä.

Kylämatkailun kehittämistyön jatkamisella voidaan vahvistaa ja konkretisoida omalta osaltaan monia Suomen maakuvaa, matkailua ja maaseudun kehittämistä varten laadittuja ohjelmia ja näiden tavoitteita.

Matkailun kansainväliset trendit nostavat esiin sellaisia kysyntätekijöitä (luonto, terveys, turvallisuus, rauhallisuus, hiljaisuus, väljyys, kulttuuri, hyvinvointi), jotka ovat myös kylämatkailun vahvuuksia ja joiden kokemiseen kylässä matkailu antaa aidon mahdollisuuden. Kylämatkailu voi olla myös moottori, joka edesauttaa paikallisen kulttuurin esiin nostoa ja vahvistumista.

Maaseutumatkailussa Suomen kyliin

on paljon mahdollisuuksia. Suuria kompastuskiviä ovat kuitenkin tiedon saannin ongelmat ja myytävien tuotteiden puute, myynnin ja markkinoinnin organisoiminen ja toteutus. Asiakkaat eivät löydä tietoja eivätkä tuotteita. Matkailun tilastointi (mm. asiakastytyväisyyden seuranta, myynnin volyyymi) on puutteellista, laatutaso vaihtelee ja tuotteita hinnoitellaan ”alakanttiin”. Tähän tarvitaan edelleen matkailualan osaamisen lisäämistä, uusia yhteistyöverkostoja, kansainvälisyyttä edistävää ohjausta ja konkreettisten laukriteerien implementointia.

Jatkohanke sai rahoituksensa

Lomalaidun ry:n syksyllä 2011 valmisteleva kylämatkailun jatkohanke valittiin loppuvuodesta 2011 valtakunnallisesti rahoitettaviin hankkeisiin. Toiminta alkaa heti nykyisen hankkeen päätyttyä 1.5.2012.

Tulevan kesän ja syksyn aikana haetaan lisää sitoutuneita kyliä mukaan. Positiivista on, että suuri osa nykyisistä pilottikylästä haluaa jatkossakin olla mukana kylämatkailun kehittämisessä. Valtakunnallinen kylämatkailun koordinaatiohankke II jatkaa kylien matkailun kehittämistyön koordinaatiota ja tukemista.

Lähtökohtana on jatkaa kylien kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kehittämistä. Hankkeessa yhdistetään kylien kehittämisen ja matkailun kehittämisen osaaminen ja otetaan huomioon kestävä kehitys kaikkii ulottuvuudet.

Kehittämisen painopisteet ovat:

- 1) Kylän toimintamallin rakentaminen; haetaan kylille hyviä yhteistyötapoja ja kumppaneita kylien sisällä ja kesken,
- 2) Kylämatkailutuotteiden kehittäminen; laadukkaiden ja kysyntää vastaavien matkailutuotteiden kehittäminen eri teemalla, valtakunnallisten kiertomatkatuotekonseptien rakentaminen kotimaisille ja kansainvälisille markkinoille,
- 3) Kylämatkailutuotteiden saatavuuden ja tunnettuuden lisääminen; valmiita tuotteita ohjataan oikeille jakelukanaville, kartoitetaan yhteistyömahdollisuuksia kansainvälisten matkanjärjestäjien kanssa,
- 4) Tiedonvälitys ja osaamisen lisääminen; matkailualan tietotaidon lisääminen, kansainvälisyyttä edistävää ohjausta ja tehokas tiedottaminen.

Kylämatkailuun liittyen tunnistetaan selkeä potentiaali, mutta kylämatkailukonseptin rakentaminen ja kylämatkailutermin tunnettuuden lisääminen vaatii paljon työtä ja johdonmukaista etenemistä. Jatkohankkeessa keskitytään laatuun ja sellaisiin toimijoihin kylissä, joilla on todella mahdollisuuksia kehittää matkailua. Matkailutoimintaan panostavat kylät voivat liittyä

mukaan valtakunnalliseen kehittämistyöhön koko jatkohankkeen toimintakauden aikana, mutta mukanaolo edellyttää sitoutumista ja toimenpiteiden noudattamista.

Uusia kyliä siis haetaan, mutta vanhatkin pääsevät mukaan

Kaikki ”vanhan” hankkeen 16 pilottikylä ovat tervetulleita jatkamaan kylämatkailun kehittämistä jatkossakin, jos haluaa ja intoa riittää. Kyliltä edellytetään kuitenkin sitoutumista hanketoimintaan ja heidän tulee tarkasti harkita asiaa ja vastata pian seuraaviin kysymyksiin:

Mitkä ovat pilottikylänne kylämatkailun kehittämiseen liittyvät tavoitteet tuleville vuosille?

Mitä ovat resurssinne (nykyiset hankkeet, tai suunnitteilla olevat)?

Kuka toimii jatkossa kyläpromootorina (=kyläkoordinaattorina)?

Mitä lisäarvoa valtakunnallinen kylämatkailuhanke tuo teidän kylälle?

Vuonislahti harkitsee mukana oloa!

Vuonislahden kylä Lieksassa ja Möhköön kylä Iloantissa olivat mukana nyt päättyneessä kehittämishankkeessa. Kylämatkailua Vuonislahdessa harjoitettiin laajalla yhteistyöverkolla jo ennen valtakunnallisen hankkeen aikaa.

Vuonislahdella on suuri haaste jo taloudellisesti lähteä mukaan jatkohankkeeseen. Kehittämistyöhön nimittäin haettiin useiden muiden pilottikylä lailla kehittämistä. Leader-hankkeen toteuttaminen romuttui kuitenkin ennen kuulumattomalla kylä- tai henkilöpolitiikoinnilla, jossa omarahoitusosuus nostettiin tasolle, jolla tuskin missään kylässä kansainvälisiä toimia ja yhteistyötä edellyttävää koulutushanketta on mahdollista toteuttaa.

Tämä vuosi painottuu Vuonislahdessa kylän teeman mukaisesti tapahtumiin ja kulttuuritoimintoihin. Näiden kautta kylän matkailullinen näkyvyyskin paranee. Avainkysymys on nyt yritysten mukaan lähteminen hankkeeseen. Kyläyhteisöt näkevät asian hyvin myönteisenä, kylän toimintaa ja palveluita vahvistavana sekä vetovoimaa lisäävänä.

Yksi Vuonislahden pulma on ikärakenne. Tarvitsemme nyt kylälle kehitysmoiteista nuorempaa väestöä. Tälle tielle haemme vahvistusta toiminnasta edelleen osana Kolin seutua ja kyläosayleiskaavoitus on yksi välinen siihen maankäytöllisesti.

Valtakunnallisen kylämatkailun kehittämishanketta lainaten

Reino Kuivalainen

Konstan siniset ajatukset Syvänniemellä, kylämatkailun kumppanikylällä!

Tänä kesänä kannattaa tulla kuuntelemaan Havukka-ahon ajattelijan sinisiä ajatuksia Hermannintaloon, Syvänniemelle Kuopion lähellä olevalle Savon matkailukylälle.

Herman Saastamoisen rakennuttama yli 100 vuotta vanha, upea navetta toimii kylässä mainiona kylätalona ja teatteritalona. Teatterin lisäksi talossa on hyvin monenmoista toimintaa, kuten juhla, konsertteja, kokouksia, yritystilaisuuksia ja kesäisin juuri nämä suosittu Teatteri Hermannin laulunäytelmät ja syksyllä taas lastennäytelmät.

Teatteritoimintaa tukevat myös kyläyhdistyksen kahvilat ja oheishjelmana kylän historiakerrokset, jotka tuovat lisää sisältöä vierailuun. Tämä kahvila- ja opastustoiminta antaa euroja kylätoimintaan. Matkailu on näin ollen merkittävää niin

teatterin kuin alueen yritysten ja kylätoiminnan kannalta. Bonuksena kyläläiset oppivat tuntemaan toisensa ja saadaan aikaan iloista yhdessä tekemistä. Teatterivieraiden toivotaan viipyvän pitempäänkin alueella, sillä majoitus- ja vierailupaikkoja on mm. Riuttalan talomuseo, Maaseutuhotelli Eevantalo ja Rissalan Marjatila. Myös Kuopioon suuntaavat vierailijat toivotetaan tervetulleiksi kylään!

Kylämatkailussa on Syvänniemien erikoisuutena luontomat- kailu Kuttajärvelle ja metsien rauhaan, lisävahteena kylän teollisen kulttuuriperinnön anti. Uutuutena on 12 hengen lautta, jolla seilaten voi ihastella kauniita Kuttajärven maisemia, pysähtyä historiallisille paikoilla tai kiivetä kalliosaaren näkymiä kuvaamaan. Lautalla voi nauttia myös kahvit tai keitto-ruokailu. On myös hauska yhdistää laut-

tamatkaa ja metsäpyöräilyä. Näitä Syvänniemien seikkailuohjelmia on kehitetty ja

testattu Valtakunnallisessa kylämatkailuhankkeessa.

Eena Partanen